

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 103-01/16-01/ EPA 1131-VII
Ljubljana, 26. 4. 2016

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

Mnenje

k Predlogu zakona o dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela (ZID-1A) – skrajšani postopek

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 51. seji 20. 4. 2016 obravnavala Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela (ZID-1A), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru po skrajšanem postopku predložila skupina poslank in poslancev Državnega zbora (prvopodpisani Luka Mesec).

Komisija predlog zakona **podpira**.

S predlogom zakona se želi zagotoviti zakonske podlage za preoblikovanje prikritih delovnih razmerij v redne zaposlitve, in sicer z razširitvijo pristojnosti inšpektorjev za delo iz veljavnega 19. člena Zakona o inšpekciji dela (ZID-1). V skladu s predlaganimi dopolnitvami zakona bi prepovedni odločbi, izdani v primerih iz tretje (omogočanje dela napotenim delavcem v nasprotju s predpisi, ki urejajo trg dela) in šeste točke (opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja) 19. člena ZID-1, veljali kot konstitutivna oziroma ugotovitvena odločba, na podlagi katerih bi se v primeru ugotovljenih kršitev vzpostavilo delovno razmerje med delavcem in delodajalcem oziroma delodajalcem ali uporabnikom in napotenim delavcem (izročitev pogodbe o zaposlitvi v roku treh dni in prijava v socialna zavarovanja). S predlaganimi dopolnitvami želijo predlagatelji zaščititi pravice prekarnih delavcev in hkrati preprečiti nelojalno konkurenco med delodajalci.

Komisija je bila seznanjena s stališčem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je naklonjeno iskanju rešitev na izpostavljenem problematičnem področju, saj se tudi samo zaveda negativnih učinkov prikritih delovnih razmerij za trg dela in socialno ter ekonomsko varnost zaposlenih na podlagi takšnih razmerij. Kljub temu predloga zakona ne podpira, saj meni, da

predlagane rešitve niso sistemsko ustrezne in ne upoštevajo temeljnega pravnega okvira v Republiki Sloveniji. Opozarja, da predlagane rešitve v zvezi z agencijskim delom ne upoštevajo zakonitega načina odprave nepravilnosti pri ugotovljeni kršitvi (neposredna odprava nepravilnosti v zvezi z nezakonitim zagotavljanjem dela in ne v zvezi s samo zaposlitvijo delavcev), predlagane rešitve v zvezi z odločbo inšpektorja za delo, ki učinkuje kot odločba o obstoju delovnega razmerja med delavcem in delodajalcem, pa po mnenju pristojnega ministrstva kršijo eno izmed ustavno zagotovljenih svoboščin – svobodo dela (prosta izbira zaposlitve na podlagi 49. člena Ustave RS). Ministrstvo dodatno pojasnjuje, da je 21. 3. 2016 dalo v javno razpravo dokument »Za dostojno delo«, v katerem je med drugim kot možen ukrep navedena možnost predložitve (in ne sklenitve) delovnega razmerja v primeru ugotovljenega obstoja delovnega razmerja in kršitve 13. člena ZDR-1. Na podlagi širše javne razprave o omenjenem dokumentu naj bi se v skladu z Normativnim delovnim programom dela Vlade RS za 2016 v zakonodajno proceduro predložilo hkratne in usklajene spremembe Zakona o inšpekciji dela (ZID-1), Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1) ter Zakona o urejanju trga dela (ZUTD) do konca leta 2016. Poudarjajo tudi nujnost predhodnega usklajevanja s socialnimi partnerji pri iskanju rešitev na področju delovnopravne zakonodaje.

Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD) podpira razmišljanja pristojnega ministrstva in meni, da bi bilo bolj smiselno problematiko prikritih delovnih razmerij urejati v sklopu z vsemi ostalimi problematičnimi področji, izpostavljenimi v dokumentu »Za dostojno delo«. Opozarjajo, da bi s predlaganimi rešitvami v zvezi s posredovanjem dela lahko prišlo do situacije, ko bi se zapovedalo zaposlitev delavca na podlagi nelegalnega stanja (nelegalno ustanovljena agencija za posredovanje dela), v zvezi z zapovedjo zaposlitve v primeru ugotovljenih nepravilnosti pri delu na podlagi pogodb civilnega prava pa izpostavljajo nujnost zagotovitve dvostransko izražene volje za zaposlitev. Hkrati opozarjajo, da bi predlagane rešitve vodile k prekrivanju pristojnosti posameznih organov, saj je osnovna naloga inšpektorja zgolj ugotavljanje kršitev, odločanje o obstoju oziroma vzpostavitvi delovnega razmerja pa je v pristojnosti delovnih sodišč.

Komisija je bila seznanjena tudi s podporo predlogu zakona, ki jo je izrazila skupina različnih deležnikov (prvopodpisana Zveza svobodnih sindikatov Slovenije). Menijo, da bi bilo treba inšpektorje opremiti s pooblastili za učinkovito zagotavljanje spoštovanja zakonskih ureditev, saj nezakonite oblike dela pospešeno izrivajo zaposlitve reguliranega trga. Opozarjajo tudi, da je trenutno delavec v okviru inšpekcijskih nadzorov v podrejenem položaju in v primerjavi z delodajalcem v večji meri izpostavljen osebnim in pravnim tveganjem izgube dela.

Komisija se zaveda, da bi bilo treba predlagane zakonske dopolnitve dodelati, a predlog zakona vseeno podpira v smislu načelne in moralne podpore predlagateljem ter kot spodbudo za čimprejšnji začetek procesa usklajevanja med predlagatelji, Vlado RS in ostalima dvema stranema socialnih partnerjev. Zaveda se namreč, da se problematika prikritih delovnih razmerij dotika čedalje večjega deleža zaposlenih, ki se nasproti delodajalcem velikokrat znajdejo v podrejenem položaju ali v situacijah, iz katerih na podlagi obstoječe zakonodaje ne najdejo izhoda. Navedeno zato terja takojšnje ukrepanje.

Komisija se zaveda, da je problematika kompleksna in se ne dotika samo pristojnosti inšpektorjev za delo, temveč tudi področij delovnih razmerij in trga dela. Pri tem so predstavniki interesov delodajalcev opozorili na precejšnjo rigidnost trga dela in delovno-pravne zakonodaje, prav tako pa tudi na še vedno nepredvidljive razmere v gospodarstvu, ki nekaterim delodajalcem ne dopuščajo zaposlovanja za nedoločen čas. Posredovanje dela so ocenili kot zelo pomemben element trga dela, ki je ključnega pomena za gospodarstvo kot celoto, zato so pozvali k preišljenim posegom vanj, obenem pa obsodili negativne prakse delovanja nekaterih delodajalcev, izpostavljene kot anomalije v sistemu, ki se jih ne sme tolerirati. Prav tako so podprli napore za iskanje med socialnimi partnerji usklajenih sistemskih rešitev za preprečevanje situacij, na katere opozarjajo predlagatelji zakona. Ob tem so izpostavili trenutno zaskrbljujoče stanje socialnega dialoga v državi in pozvali Vlado RS k enakovrednemu upoštevanju obeh preostalih strani socialnih partnerjev.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Tomaž Horvat, mag. prava.

Nuša Zupanec, l.r.
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun, l.r.
predsednik komisije

V vednost:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Luka Mesec, poslanec Državnega zbora